

EUROPESE COMMISSIE

'Aan de van

De Europese Commissie ziet niet graag een groot kantoor omvallen. Op de internationale auditmarkt zijn juist nieuwe spelers nodig. Maar hoe komen die er? Commissieambtenaar Jürgen Tiedje: "Wij hebben geen *fixed agenda*."

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD MARJA BROUWER

'Vier internationale kantoren is gewoon te weinig.'

reputatie kantoren kunnen wij weinig doen'

Jürgen Tiedje is hoofd van de afdeling auditing bij het directoraat-generaal Interne Markt en Diensten van de Europese Commissie. Daar houdt hij zich onder meer bezig met het harmoniseren van regels voor accountants en het adviseren van toezichthouders in de nieuwe lidstaten. Over regels hakt hij geen knopen door. Hij voedt slechts het besluitvormingsproces. Bijvoorbeeld door belanghebbenden te informeren en te raadplegen over mogelijke voorstellen. Zo worden binnenkort de resultaten gepubliceerd van de consultatie over de mogelijke versoepeling van de regels voor het eigendom van accountantskantoren. Tiedje praat met 'de Accountant' uitdrukkelijk op persoonlijke titel en verwoordt alleen zijn persoonlijke standpunt.

RISICO'S

Wat zijn volgens u de problemen waar de accountancy momenteel mee kampt?
Tiedje: "Problemen ... De financiële crisis is een crisis van financiële dienstverleners en niet van accountants. Tot nu toe. We hebben echter een probleem om voldoende goede accountants te vinden voor ondernemingen die wereldwijd opereren. Namens de aandeelhouders die risico nemen, moet de accountant naar de risico's kijken. Maar accountantskantoren zijn zelf soms te afkerig van risico's. Je hebt de big four. Maar waar zijn de andere firms? Veel accountants denken dat zij niet internationaal hoeven te

werken. Maar de cliënt heeft een internationale service nodig. Accountants zien dit te weinig onder ogen en aarzelen te veel om de handschoen op te pakken."

Vinden andere kantoren het te riskant?

"Je hebt natuurlijk aansprakelijkheidsrisico's. En het vraagt van de *mid tier firms* investeringen die pas op langere termijn rendement opleveren. De lokale markt is dus gemakkelijker. Maar er moeten accountants zijn voor de internationale markt. De controle is wettelijk verplicht. En vier internationale kantoren is gewoon te weinig."

Om het financieringsprobleem op te lossen denkt de Europese Commissie erover de regels voor het eigendom en zeggenschap drastisch te versoepelen. Dan kunnen accountantskantoren niet-accountants aantrekken als investeerders en mede-eigenaren. Maar volgens BDO is het probleem niet zozeer het gebrek aan geld als wel aan reputatie. Helpt die versoepeling dan wel?
"Het idee is om voldoende prikkels in te bouwen om de internationale markt op te gaan. De huidige structuur geeft die te weinig. De Europese Commissie heeft geen *fixed agenda* en wacht de uitkomst van de consultatie af. Daarna denken wij na over wat we verder gaan doen. Ik verwacht dat wij de samenvatting van de resultaten nog voor de zomer kunnen publiceren. Wij zoeken niet naar snelle oplossingen, maar naar veranderingen op de middellange termijn. De regels veran-

deren zal niet de *magic solution* zijn. Aan de reputatie van BDO en andere *mid tier firms* kan de regelgever weinig doen. Reputatie is geen katalysator, maar een symptoom. De reputatie komt voort uit de markt. Misschien spelen grote ondernemingen bij de keuze van het accountantskantoor te veel op *safe* en hebben zij te veel vertrouwen in de goede naam van de big four."

Het is niet vanzelfsprekend dat zij het beter doen. Zou de Europese Commissie niet kunnen zorgen voor criteria om de kwaliteit van de controle te beoordelen?

"In de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk is daarover wel een debat gaande. Het Amerikaanse ministerie van Financiën heeft zelfs een adviescommissie ingesteld. Maar indicaties voor kwaliteit moeten nog worden ontwikkeld. Het is nog te vroeg om te zeggen of hier ook een rol is weggelegd voor de Europese Commissie. Wij inspecteren geen accountantskantoren."

ONWILLIGE LIDSTATEN

Maak je de zakken van accountantskantoren niet dieper als je externe investeerders toelaat als eigenaren? Worden de aansprakelijkheidsrisico's dan niet juist groter?

"Als je hierdoor meer audit multinationals krijgt, spreid je de risico's over meer kantoren. Die risico's zijn dan gemakkelijker te verzekeren. Ook al omdat de verzekeraars meer premie ontvangen. ■

Het is dus juist voordelig. Op den duur komen er zeker audit multinationals bij. Dat hoeft niet per se door een beursnotering. Een ander model is dat internationale advocatenkantoren participeren in accountantskantoren. Nu kan dat niet, wegens mogelijke belangenconflicten. Maar als je meer internationale spelers op de markt wil hebben - waarom zou je dan

ook niet kijken naar deze mogelijkheid. Het is één van de mogelijke opties, die verder bestudeerd zouden kunnen worden. Maar nogmaals ... we onderzoeken enkel ideeën. Het is nog veel te vroeg voor strategieën en beleidsopties.”

Vorig jaar kwam de Commissie met een Aanbeveling, waarin lidstaten wordt

aangeraden een limiet in te voeren voor de aansprakelijkheid wegens onopzettelijke fouten bij de controle. Wordt die aanbeveling opgevolgd?

“We hebben nog niet veel reactie gezien bij de lidstaten. Zij lijken onwillig. Lidstaten hebben de keus om een absolute of proportionele limiet in te voeren. In Duitsland is de aansprakelijkheid al sinds 1931 beperkt tot een vast bedrag. Daar blijkt limiteren geen nadelige invloed hebben op de kwaliteit van de controle. De angst voor *moral hazard* - het gevaar dat accountants het minder nauw nemen omdat zij geen direct risico lopen - blijkt daar onterecht. Het is minder de bedoeling van de Europese Commissie om grote claims te voorkomen. Wij vragen ons vooral af wat wij kunnen doen om de *mid tier audit firms* erbij te krijgen. Wanneer je als risk manager niet weet wat de risico's zijn, begin je er niet aan.”

NIEUWE LIDSTATEN

Als hoofd van de European Group of Auditor Oversight Bodies plaveit u de weg voor toezichthouders in de nieuwe EU-lidstaten. Hoe verloopt dat? Kunnen de nieuwe toezichthouders voldoen aan de westerse normen?

“Wij zijn een adviserende commissie die probeert te helpen. Maar geen kraamvrouw, zoals sommige collega's zeggen. Veel toezichthouders bestaan pas twee of drie jaar. Je kunt die nog niet beoordelen volgens onze maatstaven. Zij willen zich duidelijk ontwikkelen. Daarvoor heb je ook een goed accountantsberoep nodig. Want voor de toezichthouders op accountants zijn twee dingen van vitaal belang: onafhankelijkheid en controle-ervaring.”

Kunnen toezichthouders een crisis, zoals wij die nu meemaken, voorkomen?

“De kans op een crisis bestaat altijd, maar het risico zou door het toezicht kleiner moeten zijn.

Waar ik mij diepe zorgen over maak is dat in veel landen beleggers de dialoog met de toezichthouder niet aangaan. Zij moeten de toezichthouder vertellen wat ze willen zodat de bescherming kan worden verbeterd. Alleen in Nederland gebeurt het een beetje, dankzij het NIVRA. Dat is positief. Misschien bevindt Nederland zich op de route naar verbetering.” □

Internationale kantorennetwerken

Tiedje beantwoordt ook enkele vragen oer de aansprakelijkheidskwesties rond grote, internationaal onder één naam opererende kantoren (zie ook pagina 24).

De big four presenteren zich als één internationaal kantoor. Maar zodra een lokale accountant een claim aan de broek krijgt, zeggen ze dat zij slechts een netwerk zijn van zelfstandige kantoren. Vraag dit niet om meer transparantie?

Tiedje (lachend): “Het is altijd gemakkelijk om te vragen om meer transparantie. In de Achtste Richtlijn Vennootschapsrecht wordt al een transparantieverlag voorgeschreven aan alle accountantskantoren. Deze richtlijn moest eind 2008 zijn geïmplementeerd. Dit jaar en volgend jaar zullen de eerste transparantieverlagen worden gepubliceerd. Dan is er bijvoorbeeld meer transparantie over de omzet die wordt behaald met controle- respectievelijk advieswerkzaamheden. Accountantskantoren hoeven nog niet te publiceren wat de uitkomsten zijn van de inspectie die de toezichthouder bij het kantoor heeft uitgevoerd. In de jaarverslagen van de toezichthouder worden individuele kantoren namelijk niet genoemd. De Commissie beveelt de lidstaten aan meer openheid over dit onderwerp voor te schrijven aan de kantoren. Er zijn dus al heel wat richtlijnen en aanbevelingen over transparantie. Laten we die eerst verwerken en dan pas kijken of je nog verder wilt gaan.”

Volgens de Amerikaanse rechtspraak is een internationaal kantoor aansprakelijk voor fouten van lokale accountants wanneer er een gezagsrelatie bestaat met de aangesloten kantoren en de top substantiële controle heeft over de uitoefening van de beroepsactiviteiten ter plaatse. Vindt u dat ook, als jurist?

“Daar moeten we heel voorzichtig mee zijn. En dat zeg ik niet alleen omdat ik geen specialist ben in de Amerikaanse wetgeving. Wij willen onafhankelijke controleurs en dus niet dat eigenaren substantiële controle hebben over de uitvoering van de audits.”

Maar de top van het netwerk heeft toch wel controle over de kwaliteitsnormen?

“Ik vind het moeilijk om daarover te oordelen. Ik heb er geen pasklaar antwoord op. Maar als je controle hebt over het aangesloten kantoor, heb je nog geen controle over de audit.”